

Wagas ti panangliklik ti sakit a "Tungro"

Dagiti sumaganad ket wagas ken umno a panangtaripato ti pagay tapno malapdan ti panagtaud wenno panagtultuloy daytoy a sakit:

- Agusar ti sertipikado a bin-i ken pilien dagiti klase a naandur ti tungro.
- Makigiddan nga agraep kadagiti kaaruba a talon iti uneg ti 30 nga aldaw kalpasan ti kaawan ti pagay ti kataltalonan. Maliklikan ti panagatake dagiti berde a sepsep ti maymaysa a disso ken tapno maputed ti tuloy-tuloy a panagaduda.
- Panangpapigsa ti surveillance wenno kanayon a panangwanawan ti talon. No adda makita nga umuna nga inpeksyon, ikkaten a dagos tapno saan nga agwaras. Kasapulan daytoy nangnangruna kadagiti lugar a kanayon a matungtungro.
- No madlaw nga adda pinuon ti pagay a naimpektaran ti tungro 25-30 aldaw kalpasan ti sabog (AKS) paruten a dagus daytoy sa ilumlom wenno igamer tapno saan nga agwaras. Ket agreport nga dagus ti DA-LGU wenno DA-RFO 02.
- Importante nga kontrolen dagiti insekto 25-45 aldaw kalpasan ti raep (AKR). Agusar ti insektisidyo a maitutop a pagisprey kadagiti berde a sepsep. Maymayat nga agisprey ti mamintallo (3x a panag-apply) mangrugi ti bunubon aginga ti maudi a panaggiapi.
- Kalpasan ti panaggapas, araduen a dagos ti pinagayam tapno matay dagiti ruot ken sagibu ti pagay a pagtaudan ti tungro.
- Nasken a paginanaen wenno awan pagay ti talun ti las-ud ti 30 wenno ad-adu pay nga aldaw kalpasan ti panagtalon.

EDITORIAL STAFF

Writer/Editor:	CATHERINE S. JIMENEZ Agriculturist -I
Layout Artist:	DICKSTEINE U. PASCUAL Computer Operator II
Circulation:	PRISCA B. BAQUIRAN ANITA B. BULAQUI AGCOM Staff
Technical Editors:	CENON. B. MALLILIN Agriculturist-II HECTOR U. TABBUN Information Officer-I
Project Leader :	EDITO R. BANARES Chief, AgCom Section
Project Coordinator:	LORENZO M. CARANGUIAN DPA. OIC Division Chief, Operation's Division
Project Consultants:	LUCRECIO R. ALVIAR, JR. CESO III Regional Executive Director VALENTINO C. PERDIDO, Ph.D. RTD for Operations and Extension ORLANDO J. LORENZANA RTD for Research and Regulatory

References Guide:

1. Season-Cum Palay Check Rice Production Training Modules . (January-June 2010, PhilRice Isabela)
2. PhilRice Field Guide on Major Disorders of Rice in the Philippine (PhilRice, 2003).
3. Field Guide on Harmful and Useful Organisms in Philippines (PhilRice, 2003).
4. DA- Rice Technoguide, 2009.

FOR FURTHER INFORMATION, CONTACT:

Department of Agriculture-Regional Field Office No. 02
Agricultural Communication Section (AGCOM)
San Gabriel, Tuguegarao City, Cagayan
Tel # (078) 846-9131/844-1031/304-0562

Regional Crop Protection Center
Ilagan, Isabela
(078) 624-2283

PUBLISHED, 2011 BY AGCOM SECTION

Panangatipa ti RICE TUNGRO VIRUS(RTV)

DEPARTMENT OF AGRICULTURE
Regional Field Office No. 02
Tuguegarao City, Cagayan

Rice “Tungro” Virus (RTV)

Pakauna

Panagmaymaysa wenno Panagkaykaysa?

Kanayun ka kadi nga umun-una, maud-udi, wenno makigiddan ka met laeng nga agrap wenno agsabog iti aglawlaw mo?

Uray anya nga banag, napateg la unay ti makipagkaykaysa ngem iti agmaymaysa.

A kas maysa a mannalon, nasken ken napateg nga maamuam no anya iti epekto ti pagay mo, no umun-una, mauud- udi wenno makigiddan ka nga agmula iti aglawlaw mo.

No umun-una ka, adu ti rumsua ken kaykayatan dagiti insekto, sakit ken dadduma pay nga peste dagiti pagay mo, kasta met laeng no maud-udi ka.

Masapul ngarud a makigiddan ka nga agrap/agsabog iti aglawlaw mo iti uneg ti 30 nga aldaw kalpasan ti kaa-wan ti pagay ti katalalonan. Napateg daytoy a wagas tapno saan nga araken ti peste ti talon mo ken ngumatu pay ti apit mo.

Laglagipen tayo koma amin ka-kabsat mi nga mannalon nga ti panag-gigiddan a panagmula ket malapdan ti panagtaud ti sakit a maaw-awagan a “Tungro”.

Anyan ti “Tungro”?

Ti “Tungro” ket maysa a kaimportanteyan nga sakit ti mula a pagay gapu ta saan a makaruar dagiti dawa na ken saan nga makadakkel. Ti pakaigapuanan na daytoy nga sakit ket ti “bacilliform virus” ken spherical virus. Dakkel wenno nangato ti porsiento ti pannakaibaba ti apit no mabaybay-an, aglalo no ti barayti nga naimula ket saan nga nakired. Maiwaras wenno maiyakar ti sakit a tungro babaen ti berde a sepsep wenno (Green leafhopper).

Berde a sepsep

Segun ti Regional Crop Protection Center (RCPC) maysa nga istasyon ti DA-RFO 02, dagitoy dagiti porsiyento ti pukaw iti mannalon no inatake ti sakit a “Tungro” ti pagay na:

- Ti pagay nga maakaran ti bayrus no bunubon (10-20 nga aldaw kalpasan panagsabog) ket 60 nga porsiento wenno nasursurok ti pukaw iti apit (yield loss).
- No met ti tukad ti pagay ket panaggipi (30-50 nga aldaw kalpasan panagsabog wenno 10-30 nga aldaw kalpasan panagmula) ti pukaw iti apit ket 30 nga porsiento wenno nasursurok.
- Ket no ti pagay naimpeksyonan ti tukad ti panagsikog na (Booting stage 70-80 DAS) lima nga porsiento wenno nasursurok ti pukaw.

Dagiti pagilasinan:

Ti pagay a kinapet ti sakit nga “Tungro” ket duyaw dagiti bulong na. Addaan ti tudik-tudik, agamarilyoda aginggana ti agbalin a natangken nga amarilyo ti kolor dagiti bulong. Saan a patas ti panagdakkel na ken bassit ti agbalin a gipi ti pagay. Saan unay a makaruar dagiti dawa ken kolor-kape wenno ngumisit dagiti binukel ti dawa. Daytoy sakit a bayrus ket iwaras ti berde a sepsep.

Pagay na naapektaran ti “Tungro”

Dagiti Rason ti panagsaknap ti “Tungro”

1. Panangusar ti bin-i a nalaka a kaptan ti sakit a tungro.
2. Naladaw a panagmula ngem iti aglawlaw na.
3. Adu ti populasyon ti berde a sepsep ken dagiti mula a nakaptan ti “Tungro”.